

Nr 128

Kungl. Maj:ts proposition angående svenska bidrag till Internationella utvecklingsfonden (IDA); given Stockholms slott den 15 oktober 1971.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över utrikesdepartementsärenden, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och

Herres frånvaro:

BERTIL

KRISTER WICKMAN

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att till Internationella utvecklingsfonden (IDA) inbetala de svenska bidragen inom ramen för överenskommelsen om en allmän ökning av IDA:s resurser för perioden 1971/72—1973/74, trots att denna överenskommelse ännu ej trätt i kraft. Det svenska bidraget uppgår för vart och ett av de tre åren till ett belopp motsvarande 34 milj. dollar.

Utdrag av protokollet över utrikesdepartementsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, i statsrådet på Stockholms slott den 15 oktober 1971.

Närvarande: Statsministern PALME, ministern för utrikes ärendena WICKMAN, statsråden STRÄNG, NILSSON, LUNDKVIST, GEIJER, MYRDAL, ODHNOFF, BENGTSSON, NORLING, LÖFBERG, LIDBOM, CARLSSON, FELDT.

Ministern för utrikes ärendena anmäler efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter fråga om *inbetalning av bidrag till Internationella utvecklingsfonden (IDA)* samt anför.

Internationella utvecklingsfonden (International Development Association — IDA) bildades år 1960 som ett till Världsbanken knutet organ med uppgift att bistå de fattigaste u-länderna med utvecklingskrediter på mycket förmånliga villkor. Krediternas löptid är femtio år varav de första tio åren är amoteringsfria. En administrationsavgift på 3/4 %/o uttas men i övrigt är krediterna räntefria. IDA är för sin kapitalförsörjning beroende av direkta bidrag från de industrialiserade medlemsländerna, de s. k. Part I-länderna. Enligt IDA:s stadgar skall organisationens behov av resurser bli föremål för periodisk översyn.

I enlighet med dessa bestämmelser har IDA efter förslag från direktionen på styrelsens uppdrag vid två tillfällen under 1960-talet tillfört nya resurser uppgående till 750 respektive 1 200 milj. dollar.

Den andra påfyllnadsöverenskommelsen avseende perioden 1968/69—1970/71 innebar en ökning av den årliga bidragsnivån från 250 milj. dollar till 400 milj. dollar. Genom beslut av vårriksdagen 1968 be-myndigades Kungl. Maj:t att godkänna Sveriges anslutning till överenskommelsen samt att utfästa ordinarie och extra bidrag till IDA för budgetåren 1968/69—1970/71 om sammanlagt 51 milj. dollar (prop. 1968: 101 och 102, SU 1968: 128, rskr 1968: 302). Av det samlade beloppet utgjorde 29 640 000 dollar Sveriges bidrag inom ramen för överenskom-melsens bidragsmål medan resten utgjordes av extra bidrag.

På grund av dröjsmål med USA:s godkännande kunde den andra påfyllnadsöverenskommelsen ej träda i kraft vid avsedd tidpunkt. Den härigenom uppkomna begränsningen av tillgängliga resurser nödvändig-gjorde en nedskärning av IDA:s verksamhet. I syfte att förhindra en ytterligare begränsning av organisationens kreditgivning inbetalade fle-

ra Part I-länder, bl. a. de nordiska länderna, utfästa bidrag, trots att överenskommelsen ännu ej trätt i kraft. Sålunda bemyndigades hösten 1968 Kungl. Maj:t av riksdagen att till IDA inbetala de svenska ordinarie bidragen motsvarande 9 880 000 dollar under vart och ett av budgetåren 1968/69—1970/71 utan hinder av att överenskommelsen ännu ej trätt i kraft (prop. 1968: 167, SU 1968: 181, rskr 1968: 379). Sommaren 1969 godkände den amerikanska kongressen överenskommelsen, som därmed trädde i kraft. Den nedskränning av kreditgivningen, som IDA tvingats till, kompenserades under återstoden av påfyllnadsperioden.

År 1970 avslutades förhandlingarna om en tredje påfyllnad av IDA:s resurser avseende perioden 1971/72—1973/74. Part I-länderna utfäste sig att öka bidragen till ca 800 milj. dollar årligen, vilket innebär en fördubbling jämfört med föregående period. Genom 1971 års statsverksproposition inhämtades riksdagens godkännande av Sveriges anslutning till överenskommelsen med ett sammanlagt belopp motsvarande 102 milj. dollar att fördelas lika över tre år (proposition 1971: 1, bil. 5 s. 24; UU 1971: 2, rskr 1971: 73).

Överenskommelsen om den tredje påfyllnaden av IDA:s resurser träder i kraft först när den godkänts av minst tolv Part I-länder vilkas bidrag uppgår till minst 1 900 milj. dollar av bidragsvolymen. USA svarar för 40 % av bidragen vilket innebär att villkoret om lägsta bidragsvolym inte kan uppnås utan detta lands godkännande. Genom försening med USA:s ratifikation har nu, på motsvarande sätt som vid IDA:s andra påfyllnad, överenskommelsen ännu ej kommit att gälla. Det är f. n. osäkert när USA kan förväntas ratificera överenskommelsen.

Dröjsmålet med inbetalningarna till IDA för det inledande verksamhetsåret innebär att de resurser som nu står till organisationens förfogande är begränsade. Utlåningsvolymen hade ursprungligen beräknats öka från ca 600 milj. dollar år 1970/71 till ca 940 milj. dollar 1971/72. F. n. disponerar IDA för utfästelser om nya krediter ca 110 milj. dollar utgörande en överföring av medel från Världsbankens rörelseöverskott samt ett lån om ca 30 milj. dollar från Schweiz. Efter en vädjan från IDA:s ledning till Part I-länderna har dessutom flera länder — Australien, Canada, Danmark, Finland, Japan, Norge, Storbritannien, Västtyskland och Jugoslavien — inbetalat det första bidraget inom ramen för den tredje påfyllnaden eller förklarat sig beredda att göra detta under hösten 1971 trots att påfyllnadsöverenskommelsen inte trätt i kraft. Dessa förhandsinbetalningar torde, tillsammans med övriga disponibla medel säkerställa att IDA:s verksamhet kan fortsätta i normal omfattning i varje fall till 1971 års utgång.

Departementschefen

IDA är det viktigaste multilaterala organet för överföring av finansiellt bistånd till u-länderna. Dess krediter lämnas på synnerligen gynnsamma villkor. Verksamheten går huvudsakligen till de fattigaste u-länderna och inriktas i stor utsträckning på projekt av grundläggande betydelse för de låntagande ländernas långsiktiga ekonomiska och sociala utveckling. Under senare år har en växande del av utlåningen avsett socialt betydelsefulla projekt inom t. ex. utbildning, landsbygdsutveckling och urbanisering.

IDA befinner sig nu i samma situation som åren 1968 och 1969, då den andra påfyllnadsöverenskommelsen trädde i kraft först efter en stark försening. En uppbromsning av organisationens kreditgivning skulle drabba länder som svårigen kan kompensera ett sådant bortfall genom resursöverföringar från annat håll. Samtidigt skulle behoven på områden som är centrala för u-ländernas utveckling komma att eftersättas.

De fattiga ländernas oro inför denna eventualitet uttrycktes klart vid Världsbanken/IDA:s årsmöte i september 1971. Önskemål framfördes om att USA snarast skulle godkänna den senaste påfyllnadsöverenskommelsen. Erbjudanden från andra industrialiserade medlemsländer att inbetala utfästa bidrag oaktat att överenskommelsen ännu ej trätt i kraft välkomnades allmänt i u-landskretsen.

Med hänsyn till att en frivillig förhandsinbetalning av Sveriges bidrag till IDA för år 1971 skulle kunna medverka till att förhindra en temporär begränsning av IDA:s verksamhet — under förutsättning att USA inom kort godkänner överenskommelsen — och eftersom en sådan åtgärd kan påverka andra länders ställningstaganden vill jag förorda att Kungl. Maj:t begär riksdagens bemyndigande att betala de svenska bidragen i enlighet med överenskommelsen trots att denna ännu ej satts i kraft. Ett sådant bemyndigande innebär att bidraget för budgetåret 1971/72 uppgående till 34 milj. dollar kan inbetalas snarast utan att andra länders ställningstaganden avvaktas. Med anledning av den osäkerhet om IDA:s framtida verksamhet som råder är det naturligt att Kungl. Maj:t inte redan nu binder sig för att inbetala bidragen för budgetåren 1972/73 och 1973/74.

Under hänvisning till det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

bemyndiga Kungl. Maj:t att till Internationella utvecklingsfonden inbetala ett belopp motsvarande 34 milj. dollar under vart och ett av

budgetåren 1971/72—1973/74 utan hinder av att den överenskommelse inom vars ram inbetalningen skulle ske ännu ej trätt i kraft.

Med bifall till vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Britta Gyllensten

